

v 53. številki »Učit. Tov.« z dne 29. dec. 1921; nazore, ki so označeni v dr. Lončarjevi brošuri »O šolski reformi« iz leta 1908.; ter nazore in stališče, ki ga je zavzel tov. Pieré pri razpravi o šolskem zakonu v Glavnem Prosvetnem Svetu v Beogradu in so izšli tudi v »Učit. Tov.«

— 1a stališča predstavljajo bistvo in orientacijo glede zahtev najširšega kroga slovenskega učiteljstva, zato naj se jim spravi v sklad z Jovanovičevim načrtom programa, ki naj se ga izpopolni v tem oziru. Metodični, taktični program obsega pota (sredstva) in način, ki se ga hočemo posluževati, da uveljavimo svoj program v narodu in zakonodaji; opredelitev polj dela, katerih se hočemo poslužiti in na katerih se hočemo uveljaviti ter orientacijo k javnim vprašanjem sedanosti z ozirom na naše zahteve in naš program. Ozira naj se na tozadevno razpravo tov. Jovanoviča, ki podaja le par smeri v tem oziru; opredeli naj naše stališče in orientacijo k javnim vprašanjem, ki so v neposrednem stiku z našim stanom, organizacijo šolo in našim delovanjem v splošnem. Ozira naj se v tem oziru posebno na vprašanja in mnenja, ki ga je učiteljstvo označevalo od prevrata nadalje v svojem stanovskem glasilu.

— **Okrajna učiteljska društva pozivamo, da se z vsro resnostjo prčenejo bavili s tem vprašanjem in naj pozovejo svoje člane, da prčno razpravljati o tem velepomembnem vprašanju. Sklep drž. učit. skupščine moramo izvesti tudi mi! Društva, ki žele še konec Jovanovičeve referata, da ga dobe referenti čimprej v roke, naj sporoče to uradništvu »Učit. Tov.«, ki jim še neobjavljen del referata pošlje takoj v krtačnem oddelku. Okrajna učiteljska društva pozivamo, da pošljejo potem tozadevne sklepe Poverjeništvu UJU v Ljubljano, referente prosimo, da pošljejo poverjeništvu svoje referate, tajnike pa, da si notirajo pri zborovanju potek debate in da pošljejo potem opis debate poverjeništvu.**

— V sredo je došel v Ljubljano načelnik za osnovno šolstvo v ministrstvu prosvete iz Beograda g. J. Džordže Jovanović. Ministrstvo je odredilo, da se vrše izpiti iz srbohrvatskega jezika v Sloveniji na svedčan način in je on delegiran kot zastopnik ministrstva v komisijo. Ko je zaznal, da isti dan zboruje Ljubljansko učiteljsko društvo, je izrazil željo, da bi posetil zborovanje. Učiteljstvo je prisrčno pozdravilo njegov prihod. Prisostvoval je razpravi tov. strok. učit. Novaka »o modernem risanju« in si ogledal zbirko razstavljenih risb. Pozdravil je učiteljstvo v iskrenih besedah kot zastopnik ministrstva je bodril posebno k delu za narodno edinstvo, za katero so stotisoči naših najboljših sinov žrtvovali življenje. Ogledal si je 1. mestno šolo, stalno zbirko učil in iz družega nadstropja novo stavbo Tvornice za učila na ljubljanskem polju. Posetil je učiteljske in si ogledal »Učiteljsko tiskarno«. J. G. Jovanović je bil profesor, pozneje nadzornik v Beogradu in je sedaj načelnik oddelka za osnovno šolstvo v ministrstvu kot naslednik g. Radojevića, ki nam je znan še od načrta zakona za osnovno šolstvo.

— **Redukcija uradništva.** Znano je, da se bo s sprejetjem uradniškega zakona izvršila redukcija uradnikov. Pred to redukcijo hoče izvršiti vlada samo eno redukcijo. Načrt za to redukcijo je izdelal nedavno ekonomsko-finančni komite ministrov. Na seji 10. t. m. je bil načrt ekonomsko-finančnega komiteja sprejet v celoti. Ta načrt vsebuje v glavnem sledeče odredbe; vsa ministrstva morajo najpozneje do 1. julia t. l. zmanjšati število svojih uradnikov za 10 odstotkov, in sicer tako, da bo to zmanjšanje tudi finančno efektivno, t. j. da se zmanjša proračun za eno desetino. Redukcija je desetine uradništva ne bi imela obsegati samo najmlajših, temveč vse in se ne bi nanašala samo na ministrstva, temveč na vse uradništvo raznih ministrstev v vsej državi. Za izvedbo te redukcije se bo sestavila posebna komisija, ki bo sestojala iz 1 predstavnika ministrskega sveta, 1 predstavnika ministrstva financ in predstavnika tistega ministrstva, s čegar uradništvom se bo komisija bavila. Na ta način ne bo število članov komisije nikdar večje nego tri. Komisija bo sklepala, katera mesta se imajo izprazniti. Kdor jih bo reducirati, ta bo moral tudi poskrbeti za izvršitev redukcije. Vsa ministrstva bodo sestavila ovise o redukciji uradnikov tako, da se bo o priliki zasedbe izpraznjenih mest vodila o teh osebah evidenca. Na tako izpraznjenih mestih se bo sprejemalo v slučaju potrebe in v kolikor imajo potrebno kvalifikacijo le one osebe, ki so bile o priliki sedanje redukcije odpuščene. Pri isti kvalifikaciji bodo reducirani uradniki imeli prednost.

— **Zborovanje Saveza drž. org. v Beogradu.** Dne 10. t. m. se je vršila v Beogradu širša konferenca delegatov uradniškega Saveza, na kateri se je razpravljalo o korakih za izboljšanje materialnega položaja državnih nameščenec v dobi, dokler ne bo uveden uradniški zakon. Konferenca so se udeležili predstavniki vseh pokrajinskih organizacij. Gosp. Ujuričič, načelnik oddelka za sestavo državnega proračuna, je obširno razpravljalo o uradniških zahtevah in izjavil, da je povišanje draginskih doklad možno, vendar pa ne v tako velikem razmerju, kot to zahteva znana resolucija železničarjev, ker bi bile baje za potrebne 4 milijarde! Skromnejše povečanje dodatkov bi se pa dalo kriti iz povišanja carinskih doličkov. Novi proračun bo imel postavko 400 milijonov dinarjev, ki so potrebni za realizacijo zakona o uradnikih. Na ta način bi bilo mogoče draginske doklade povečati do 50 odstotkov. Ako pa se bo izvršila še 10 odstotna redukcija uradništva, potem bo mogoče draginske doklade povišati za 70 odstotkov. Redukcija uradništva pa je nujno potrebna. Glede redukcije uradništva je g. Lilieg (Ljubljana) naglašal, da je tu treba sistema. Predvsem se naj reducira mora nezadostno kvalificirano uradništvo. Toda tudi za te je treba na ta ali oni način poskrbeti, ne pa jih enostavno vreči na ulice. Kajti sicer se ne smemo čuditi, ako bodo poslati najodkritelji sovražniki naše države. Podpredsednik Ujuričič se je pozival na novo pragmatiko, češ, vsak reducirani nameščenec, ki ima do 15 let službe, bo dobil odpravnino, ki bo znašala toliko mesečnih plač z dodatki, kolikor je let služil državi. Tudi se bo Savez potrudil, da se pri tej komisijski, ki bodo izvršile redukcijo, predstavniki uradniške organizacije. Vršila se je nato debata o vprašanju profsorskega pokreta. Pokret so govorniki označevali za škodljiv, ker krši solidarnost celokupnega gibanja državnih nameščenec.

— **Profesorji za štrajk.** Sekcija belgrajskega profsorskega društva je poslala vsem pododborom pozive, naj se izjavijo o vprašanju, če žele stopiti v štrajk in podati ostavko na državno službo, ako vlada ne izpolni zahtev profsorskega srednjih šol. Od 58 pododborov se je izjavilo v smislu poziva za štrajk in izstop iz državne službe 771 nastavljenec, od teh je 45 ravnatelj 428 profesorjev in suplentov 56 ukaznih učiteljev; ostali so neukazni učitelji. Proti ostavki na državno službo in proti štrajku se je izjavilo 87 nastavljenec, od teh 9 ravnatelj, 30 profesorjev in 3 ukazni učitelji, ostali so neukazni nastavljenec.

— **Zahteve srednješolskih profesorjev.** 15. aprila so imeli profesorji srednjih in strokovnih šol konferenco v Beogradu. Na tej konferenci je bila sprejeta sledeča resolucija: Narodni skupščini se predloži predstava, v vprašanju; ali so srednje in strokovne šole ter njih profesorji potrebne državi in narodu, ali ne. Ako so potrebne, tedaj zahtevamo: 1. Da se predloži takoj brez ozira na donešenje zakona o ostalih javnih nameščenecih, Narodni skupščini zakon o srednjih šolah, ki ga mora skupščina rešiti. 2. Da se nakažejo vsem kvalificiranim profesorjem na sedanjih in strokovnih šolah, ki delujejo na šolah ali ki so na bolezenskem dopustu, mesečno po 1000 Din poleg dosedanjih njihovih prejemkov, in sicer dotlej, dokler ne bo sprejet zakon o srednjih šolah; ostalim profesorjem pa sorazmerno z njihovo kvalifikacijo; 3. Da prevzamejo vsi profesorji in nastavniki tolikšno število ur kakor je predpisano v zakonu za srednje šole in se s tem ukinejo vse honorirane ure. 4. Da se vsem profesorjem in nastavnikom srednjih in strokovnih šol izplača čimprej priznana vojna odškodnina. 5. Da uprava profsorskega društva v primeru, da se ne izpolnijo te skromne in upravičene zahteve do 20. maja, odklanja vsako odgovornost za zle posledice, ki utegnejo nastati po srednjih šolah in za katere bi nosili odgovornost pred narodom in državo edinele merodajni faktorji.

— **Krčenje državnega proračuna v Angliji.** V Angliji so postavili za krčenje proračuna posebno komisijo. Komisija je največ črtala pri armadi, mornarici in v prosvetnem resoru. Najbolj se je branil prosvetni resor. Komisija je trdovratno vztrajala na tem, da so se baš izdatki za ta resor od leta 1913/14. dalje zvišali v takoj proporciji kakor delanski potrebam na noben način ne odgovarja, in sicer je državni prispevek k ljudski prosveti leta 1913/14. znašal 15,320.000 funtov,

leta 1922/23. pa 51,550.000, dočim so prispevki avtonomnih oblasti znašali leta 1913/14. 16,190.000, leta 1922/23. pa 38,300.000 funtov. Vštevi stroške za šolstvo na Škotskem in državni prispevek univerzam, znaša celokupna prosvetna potreba 103.880.000 funtov. Od teh je komisija črtala 18 milijonov, kar je vlada reducirala na 6 in pol milijonov. Razum objektnih redukcij je komisija izvršila redukcijo na plačah za 5 odstotkov z ozirom na to, da je tozadevno svoječasno zvišanje plač učiteljskega osebja za 175 odstot, baziralo na 161 odstot indeksu predvojnih cen, kar pa danes že zdavnej več ne odgovarja dejstvu.

— **Reforma ministrstva za prosveto.** Po odobritvi proračuna za ministrstvo prosvete se bo v najkrajšem času izvršila znatna reforma tega ministrstva; celo ministrstvo bo razdeljeno v dva velika oddelka: administrativno direkcijo in direkcijo za pouk. Z novim proračunom se bodo postavili v ministrstvu prosvete referenti za posamezne pokrajine, ki bodo tudi sami iz teh pokrajin. Proračun sam dosega za to leto vsoto 350 milijonov dinarjev proti 246 milijonov dinarjev za preteklo leto.

— **Predsednik okr. učit. društev prosimo,** da nam čimprej vrnejo pole in nakažejo denar od razprodanih izvodov 1. zvezka »Stanovsko - strokovne knjižnice«. To je tem nujnejše, ker je že 2. zvezek v tisku, ki obravnava »problem vzgoje najširših plasti našega naroda«, torej najaktualnejše vprašanje za nas.

— **Umrl je tov. Ivan Kvac,** nadučitelj v Šmartnem v Rožnem dolu. Nekrolog vriemu tovarišu prinesemo prihodnjič.

— **Usposobljenostni izpiti v Ljubljani** so se vršili pod predsedstvom ravnatelja Antona Doklerja v času od 27. aprila do 7. maja. Izpit so napravili: 1. za meščanske šole: Anton Gaspari (I) z odliko; Ludovik Mikolič (II.); Josip Žabkar (III.) z odliko; S. Magdalena Plevel (I.). 2. za ljudske šole: Anton Beg, Franc Bevc, Franc Burdian, Janez Debeljak, Anton Habič, Rudolf Klopčič, Janko Kokotec, Josip Kristan, Leopold Likar, Avgust Lulik, Martin Marinč, Julij Novak, Venceslav Perko, Miroslav Počkar, Stanko Praprotnik, Niko Prestor, Franc Reboj, Franjo Rejec, Josip Trobej, Franc Vaid, Ladislav Vanič, Rudolf Završnik, Miroslav Zor, Stanko Žagar, Josipina Beljan-Rukli, Milena Bertonec, Marija Čuk, Flora Dimnik, Gabrijela Divjak, Vera Divjak (z odliko) Marija Dolenc, Elvira Dolinar-Sittig, Emilija Dolinar-Marolt, Ljudmila Gabršek, Zlatka Gabršek, Marija Guna, Milena Karba, Ema Kastelic, Pavla Kosmač, Felicita Labernik, Frančiška Lukan, S. Neža Ogulin, Milena Pehani, Berta Petrič, Marija Pirc (z odliko), Gžela Plšek-Kukman (z odliko), Josipina Podbregar, Bernarda Ritter-Stibrič, Krsta Schuller (z odliko), Elza Ternovic, Jožefa Tomšič, Dolores Ukovič, Marija Verdir, Marta Verhovnik, Marija Vidmar, Pavla Weinberger, Evalija Wrischer, Mihaela Znanec, Marija Žitko. 3. dopolnilni izpit: Ernest Tiran (za srbohrvaščino). 4. specialni izpit iz francoščine: Leopoldina Merala; iz srbohrvaščine: Marija Flego, Adolf Radič; iz italijanščine: Frančiška Šinkovec (z odliko). — **Reprobirani so bili:** 1 za meščanske šole 4 za ljudske šole, 1 pri specialnem izpitu, 4 kandidati so med izpitom odstopili.

— **Polovična vožnja za obiskovalce mariborske Industrijsko - obrtne izložbe.** Razstavni odbor je zaprosil pri prometnem ministrstvu za dovoljenje 50% popusta na vseh železniških progah v naši državi. Stvar pa bo urejena tako, da dobi vsak obiskovalec razstave na razstavišču posebno izkaznico, na podlagi katere se bo lahko s preji kupljenim voznim listkom za vožnjo iz kraja bivanja v Mariboru lahko brezplačno peljal nazaj. Na ta način bo na eni strani izključena vsaka zloraba, na drugi strani pa je vsakemu obiskovalcu pomagano, ker mu ne bo treba prejskrbeti za legitimacijo. Za zunanje obiskovalce bo preskrbljeno dovoljno število stanovanj. Priporoča pa se, da se korporativni poseti preji prijavi odbor, da lahko že v naprej preskrbi vse potrebno.

— **Profesorski honorarji se izplačajo.** Kakor poročajo iz Beograda, je glavna kontrola odobrila kredit v znesku 2.000.000 dinarjev za izplačilo nagrade honorarnim nastavljenecem srednjih ter strokovnih šol. Za izplačilo honorarnim nastavljenecem ljudskih šol je bil odobren kredit 350.000 dinarjev, za izplačilo učiteljskih pokojnin pa 75.000 dinarjev.

— **V zadnji številki** se ima naslov drugega članka glasiti V obrambo »mlajšega« in ne »našega« učiteljstva.

— **Šolski voditelji se opozarjajo,** da naj se o priliki šolskih izletov na Bled zaradi ladij in kopanja v jezeru pravočasno obračajo na nadučitelja J. Zirovnika na Bledu (hotel Evropa), ki jim lahko to preskrbi poceni.

— **Slovenjebistrsko učiteljsko društvo** ima sestanek svojih članov, obenem generalno pevsko vajo, v soboto dne 26. maja ob pol 14. uri v deški osnovni šoli v Slovenski Bistrici. Na dnevnem redu so donosi in razne društvene in stanovske zadeve. Za vse pevce in pevke je udeležba obvezna. Šolska vodstva javijo radi potrebnega dopusta okrajnemu šolskemu svetu učne osebe, ki se udeležijo sestanka. Tovariši-ice onih šol, ki radi indolence ne sodelujejo pri petju, naj pošljejo vsaj k temu informativnemu sestanku svojega zastopnika. Proslava petdesetletnice našega društva se vrši 2. julija v Studenicih. Tedaj ne sme izostati nikdo. Dnevni red o proslavi se objavi v prihodnji številki »Učit. Tovariša«. Kdor se na dan proslave udeleži banketa, naj to javi najpozneje do 23. maja tovarišu J. Živkoti v Studenicih. Na neprijavljene se ne bo mogoče ozirati. — Odbor.

— **Tovariši, tovarišice iz l. 1903.!** 20 let je minulo od mature. Predlagam, da se sestanemo izven pokrajinske in glavne skupščine, torej v 2. polovici julija ali avgusta. Določijo naj se kraj, ki tvori približno središče. Celje, Radeče? Javite konkretne predloge! — Rudolf Dostal, Ljubljana, gluho nemica.

— **Liubljanskemu učiteljstvu. Drva!** Na zadnjem zborovanju smo reševali to »uganko« in jo rešili tako-le: Dobe se po 150 Din za m³, žagana na 4 kose in na dom pripeljana. Zglasite se takoj po doiznitri pri meni, navedite natančen naslov in kdaj želite drva! Plačali bi tudi v 3 ali 4 mesečnih obrokih. Vsakdo bo zadovoljen ker je cena primernejša kot drugod. Pomnite, da predložgo ne morem čakati obvestil ker sem se tako zgovoril z dobaviteljem. — St. Legat. Pražakova ul. 3 I.

Učiteljski pravnik.

§ Potni in selilni računi. Glasom člena 36. uredbe z dne 30. septembra 1920, D. R. br. 96.000, Ur. l. štev. 384 (121) z dne 22. oktobra 1920 mora predložiti državni uradnik račun potnih ali selilnih stroškov svoji pristojni oblasti tekom 1 meseca (30 dni) po izvršenem potovanju ali selitvi. Ako ne predloži računa v zakonitem roku, se mu odtogne predujem, ki ga je prejel na račun potnih ali selilnih stroškov, od prve mesečne plače in doklad. Prizadete opozarjamo na gorenja določila, da se izognemo neljubim posledicam (S. N. br. 6175 — 1923) in pozivamo, naj si pravočasno oskrbe priloge k računu v zmislu v začetku navedene uredbe (glej Finkovo zbirko I. zvezek štev. 76).

Naša samoizobrazba.

—s »O samoupravi v osnovni šoli«, predaval pri Ptujemskem učiteljskem društvu dne 8. aprila 1923 tov. Grögl. Uvodoma omenja o pomanjkljivosti pojmovanja državnega ustroja pri deci. V tem oziru je treba temeljite reformacije! Centrum vzgoje naj bo v duši, značaju in individualnosti. Tolstoj pravi: »Metode žive ubijajo, mrtvih pa ne oživljajo.« Predavatelj še poda tehnično stran samouprave in nekaj dogodk, že iz lastne prakse. Članstvo je z napetostjo sledilo izvajanjem in se una, da bo našlo odziva, da bomo vendar že enkrat našo deco vzgajali »za državljane, ne pa podložnike«.

—s »Življenje kot najdražje — je najhujši boj — in zahteva najresnejše priprave«, predaval pri Marenberškem učiteljskem društvu dne 5. aprila 1923 tov. Višočnik.

—s Zemljevid domačega kraja Brezno, predaval pri Marnberškem učiteljskem društvu dne 5. aprila 1923 tovariš Krajnik. V svojem pojasnjevanju — kot uvod — nam je razkazoval pot za pouk iz domoznanstva in kako se učenci dovedejo do razumevanja in čitanja zemljevida. Razkazoval je to na načrtih šolske sobe, šolskega zemljišča, šolskega obližja, vasi, risanja pobočij, hribov, dolin, strmin, vrhov gozdov travnikov, potokov, rek. Končno je prešel na razkazovanje in pojasnjevanje zemljevida šolskega okoliša — Zemljevid domačega kraja Brezno, ki ga je dovršil po dveletnem vztrajnem, trudopolnem delu, nas je vse presenetil. Izdelan je tako pregledno, plastično in dovršeno, čedno in skrbno, da se ti zdi, da gledaš pred seboj zemljevid, ki je pravkar došel iz kartografske vodovoda. In to lepo delo je dovršila delavna